

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою

Доц. Оксана МАКСИМЕЦЬ

« 2 » 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»
за ОПП «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»
(на основі повної загальної середньої освіти)

факультет економіки та бізнесу

2020 – 2021 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» за ОПП «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» (на основі повної загальної середньої освіти). Мелітополь, ТДАТУ, 2020. 15 с.

Розробник: к. ф. н., доц. Олена ІСАКОВА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук.
Протокол від 2 вересня 2020 року № 1
Завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук
Доц. Оксана Оксана МАКСИМЕЦЬ

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» за ОПП «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» (на основі повної загальної середньої освіти).

Протокол № ід «23 » вересня 2020 року

Голова, доц. 2 в Анна КОСТЯКОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів– 4	Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120 години	Спеціальність 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		1-й	2-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 год. самостійна робота – 4 год.	Ступінь вищої освіти «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	28 год.
		Практичні заняття	28 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	64 год.
		Форма контролю: Екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Філософія» є формування у майбутніх фахівців цілісних уявлень про зародження та розвиток філософської думки, а також про сучасні філософські проблеми природи, людини і суспільства, оволодіння теорією та методологією пізнання суспільного розвитку, основними формами та методами наукового пізнання; розвиток розуміння об'єктивних та суб'єктивно-людських основ, вироблених в історії форм і напрямів філософствування та подати можливість здобувачам вищої освіти увійти в діалог власних міркувань зі світовою філософською думкою.

Завдання курсу:

- розуміння предмета філософії й специфіки філософського знання;
- усвідомлення ролі філософії в формуванні конструктивного типу мислення;
- створення спільного уявлення про сфери філософського знання (онтологію, гносеологію, аксіологію; натурфілософію, соціальну філософію, філософську антропологію, логіку);
- знайомство з основними філософськими традиціями (індійською, китайською та середземноморською) та найважливішими етапами розвитку європейської філософії (основними філософськими концепціями);
- вивчення фрагментів класичних філософських текстів.

Засвоївши курс «Філософія», здобувач вищої освіти повинен знати:

- напрямки історико-філософської думки, класичну і сучасну вітчизняну та світову філософію;
- особливості предметної ідентифікації філософії;
- специфіку філософського мислення;
- основні функції філософії;
- базові категорії філософії, їх зміст і функції;
- історичні типи філософії та основні парадигми філософування;
- основні етапи розвитку філософської думки;
- сучасні тенденції розвитку науки, культури і філософії;
- глобальні проблеми людства, їх причини та філософські шляхи вирішення;
- світоглядно-гуманістичний зміст філософії, її людинотворчу природу.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

ФК1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності

Результати навчання (РН)

РН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

РН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ

Тема 1. Предмет філософія [4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 15, 17, 33]. Поняття світогляду, його походження. Структура світогляду, сутність та роль у житті людини. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. Філософія та метод Сократа. Вчення Платона про “світ ідей” та “світ речей”, пізнання, суспільство й державу. Вчення Аристотеля про форму та матерію (душу й тіло), про державу та суспільство. Антропоцентризм грецької культури. Софісти. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії. Філософія Давнього Риму. Виникнення й розвиток нових шкіл: стоїцизму, епікуреїзму, скептицизму, неоплатонізму. Загальні риси філософії Стародавнього світу.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу [1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 20, 26, 33]. Принципи періодизації історії філософії. Філософія Стародавнього Сходу (Індія, Китай, Єгипет, Палестина). Виникнення та поширення християнства. Головні ідеї середньовічної філософії: теоцентризм, монотеїзм, ідея боголюдини, креаціонізм, провіденціалізм, 8 ідеї заповідей, первородного гріха та воскресіння душі. Середньовічний символізм і герменевтика. Одкровення і віра. Співвідношення філософії і теології. Середньовічне розуміння природи і загальної картини світу. Специфіка середньовічної науки. Людина в середньовічній філософії, трактування її духу, душі і тіла.

Тема 3. Філософія Середньовіччя [1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 20, 26, 33].

Етапи розвитку філософії Середньовіччя в Західній Європі. Антропологізм і гуманізм філософії Відродження. Людина як творець власної природи і долі. Культ індивідуалізму і цінностей земного життя. Вільнодумство і скептицизм гуманістів Відродження, критика релігійного догматизму й аскетизму. Картина світу в епоху Відродження. Пантеїзм. Ідеї геліоцентризму і нескінченності Всесвіту. Політична філософія Відродження. Утопізм. Основні мислителі епохи: Дж.Бруно, Л.Валла, М. Кузанський, Т.Кампанелла, Л. да Вінчі, Н. Макиавеллі, М.Фічіно, Піко де Мірандола, Ф.Петрарка, Е.Роттердамський, Т.Мор.

Тема 4. Філософія Нового часу [1, 2, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 26, 33]. Експериментально-математичне природознавство – основна орієнтація філософії XVII сторіччя. Вчення Ф.Бекона про природу заблуджень. У пошуках універсального методу наукового пізнання і достовірних критеріїв істини. Філософія природи, формування механістичної картини світу. Проблема субстанції. Рационалістична філософія Р. Декарта. Принцип “Cogito ergo sum”. “Монадологія” Г.Лейбніца. Пантеїзм Б. Спінози. Механістично-матеріалістична картина світу. Соціально-політичні ідеї і концепції Нового часу. Філософія Т. Гоббса, і Дж. Локка. Суб’єктивний ідеалізм Дж. Берклі та Д. Юма.

Тема 5. Німецька класична філософія [3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 26, 33].

Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки. “Коперніканський переворот” І.Канта. Обґрунтування Кантом всезагальної необхідності наукового знання. Людина як “громадянин двох світів”. Природа і свобода. Теоретичний та практичний розум. Суб’єктивний ідеалізм та діалектика Й.-Г. Фіхте. Філософія тотожності Ф.В.Й. Шеллінга. Філософська система та діалектичний метод Г.В.Ф. Гегеля. Гегель про закономірності становлення, історії, культури, людини. Тотожність буття і мислення. Антропологічний матеріалізм та гуманістична спрямованість філософії Л. Фейєрбаха. Діалектика чуттєвого і раціонального. Критика релігії християнства.

Тема 6 Історія філософії України. [1, 2, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 26, 32, 33].

Давньословянська міфологія. Філософська думка Київської Русі. Філософія Ф. Ніцше. Проблема «надлюдини». Філософські проблеми С. Керкегора . Проблема ірраціоналізму у філософії А. Шопенгауера. Зародження екзистенціальної тенденції в філософії С. К’єркегора. “Перший позитивізм”: О. Конт, Г. Спенсер. Дж. Міль. Емпіріокритицизм: основні ідеї та причини впливу серед природознавців. Неопозитивізм та постпозитивізм. Прагматизм. Неокантіанство. “Філософія життя”. “Воля до влади” та концепція “надлюдини” у філософії Ф.Ніцше. Інтуїтивізм А. Бергсона.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ

Тема 7. Особливості філософської думки кінця 19 – поч..20 ст. [1,

3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17]. Особливості філософської думки 19 ст. Позитивізм: сутність та еволюція. Екзистенціалізм. Сучасна картина світу. Буття як філософська проблема. Онтологія як філософське вчення про буття. Типи онтології: реалізм, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм. Буття і небуття, буття і суще, буття і субстанція, буття і реальність. Основні онтологічні категорії: єдине і багатоманітне, ціле і частина, зміст і форма, одиничне і загальне, можливість і дійсність. Багатомірність буття: природні, соціальні, духовні форми.

Тема 8.Тенденції розвитку сучасної філософії. [5, 7, 8, 10, 11, 12,

14, 17, 18, 21, 23]. Загальна оцінка та відмінні риси сучасної філософії: етапи її становлення. Герменевтика. Філософська антропологія. Екзистенціалізм. Психологія. Загальна характеристика діалектики. Категорії діалектики: одиничне та загальне, частина та ціле, форма та зміст. Принципи діалектики: принцип системності та принцип детермінізму. Альтернативи діалектики : метафізика, софістика, релятивізм, догматизм, еkleктика.

Тема 9. Проблема систематизації філософського знання [5, 7, 8, 10,

11, 12, 14, 17, 18, 21, 23]. Проблема систематизації основних галузей філософії. Проблема структурування філософії. Принципи і основи побудови філософської теорії. Проблема виникнення свідомості: історичний і індивідуально-буттєвий аспекти. Біологічні і соціальні передумови виникнення свідомості з точки зору суспільної науки і філософії. Свідомість і самосвідомість.. Структура свідомості:

емоції, відчуття, сприйняття, почуття, мислення, воля, пам'ять. Суспільна свідомість і колективний інтелект. Проблема штучного інтелекту. Свідомість, свобода, творчість. Фрейдизм про співвідношення свідомого і несвідомого.. Свідомість як реальність ідеального. Свідомість як суб'єктивна реальність.

Тема 10. Онтологія [2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17]. Сутність, проблеми і основні форми буття.

Буття як філософська проблема. Онтологія як філософське вчення про буття. Типи онтології: реалізм, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм. Буття і небуття, буття і суще, буття і субстанція, буття і реальність. Основні онтологічні категорії: єдине і багатоманітне, ціле і частина, зміст і форма, одиничне і загальне, можливість і дійсність. Багатомірність буття: природні, соціальні, духовні форми.

Тема 11. Гносеологія [2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17]. Пізнання як проблема філософії. Біологічні, психологічні і соціокультурні основи пізнавальних процесів. Індивідуальна пізнавальна діяльність: чуттєве і раціональне в пізнанні; логіка й інтуїція; особистісне знання і досвід; розуміння. Пізнання в системі культури: місце пізнання в різних способах освоєння людиною світу – міфологічному, релігійному, містичному, практичному. Вихідні принципи теорії пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання, їх взаємозв'язок. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне, абстрактне і конкретне, раціональне та ірраціональне. Знання, мудрість та віра. Проблема істини. Критерії істини. Проблема пізнаваності світу.

Тема 12 . Соціальна філософія: філософська антропологія [3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 17]. Поняття суспільства. Матеріалістичний та ідеалістичний підходи до розуміння суспільства. Поняття “особистість”, “індивід”, “індивідуальність”, їх співвідношення з поняттям “людина”. Феномен людської особистості. Вихідні характеристики людської особистості. Потреби особистості. Інтереси особистості. Життєва позиція особистості. Діяльність.

Тема 13. Філософія та методологія соціального та економічного пізнання [1, 2, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 16, 17]. Унікальність та універсальність феномену людини в світі. Людина, її походження, природа і зміст буття. Людина та її місце у світі як предмет філософського осмислення. Проблема походження людини; людина як продукт природної і культурної еволюції; виникнення і сутність людської свідомості. Багатомірність людської природи: її біологічні, соціальні і духовні компоненти. Людина як живий організм; біологічні основи видових, групових і індивідуальних особливостей людини. Людина як продукт соціального життя і культури: особистість людини, її свідомість і самосвідомість, потреби, інтереси, цінності. Проблема індивідуальної і соціальної свободи особи і прав людини. Духовно-екзистенційні та ціннісні аспекти і проблеми людського буття: життя і смерть, доля, добро і зло, любов, самотність, щастя, сенс життя. Проблема “іншого Я”. Поняття інтерсуб'єктивності. Проблема гуманізму, його історичні типи.

Тема 14. Діалектика [3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14,15, 17]. Основні сфери духовного життя суспільства: ідеологічна та суспільно-психологічна, наукова, художньо-естетична, освіта та виховання. Елементи духовного життя суспільства та їх взаємозв'язок. Поняття суспільної свідомості. Суспільна свідомість і суспільне буття. Співвідношення духовного життя суспільства та суспільної свідомості. Зміст і структура суспільної свідомості, її закономірності. Діалектика науково-теоретичного і буденно- психологічного рівнів суспільної свідомості. Взаємозв'язок політичної, правової, моральної, естетичної, релігійної (атеїстичної), філософської та інших форм суспільної свідомості. Культура як специфічна соціальна реальність. Культура як спосіб життєдіяльності суспільства і процес самовідтворення людини. Правова культура. Маргінальна культура. Східна і західна моделі культури, їх взаємовпливи. Цінності в системі культури.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			л к	ла б	сем. (пр)	СР С	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ							
1	Лекція 1	Предмет філософії	2	-	-	-	-
	Практичне заняття1	Предмет філософії	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 1	Філософія, релігія та мистецтво як форми людського освоєння світу	-	-	-	5	2
2	Лекція 2	Філософія Стародавнього світу	2	-	-	-	-
	Практичне заняття2	Філософія Стародавнього світу	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 2	Вихідні особливості західного та східного типу філософствування	-	-	-	5	2

3	Лекція 3	Філософія Середньовіччя	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Філософія Середньовіччя	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 3	Здобутки філософських шкіл Середніх віків	-	-	-	5	2
4	Лекція 4	Філософія Нового часу	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Філософія Нового часу	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 4	Провідні ідеї Ренесансної філософії	-	-	-	5	2
5	Лекція 5	Німецька класична філософія	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Німецька класична філософія	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 5	Особливості філософії І.Фіхте та Ф.Шеллінга	-	-	-	5	2
6	Лекція 6	Історія філософії України	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 6	Історія філософії України	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 6	Вплив ідей Г.. Сковороди	-	-	-	5	3
7	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
8	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					
Всього за змістовий модуль 1 - 60 год.			12	-	12	30	35
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ							
9	Лекція 7	Особливості філософської думки кінця 19 поч.20 ст.	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 7	Особливості філософської	-	-	2	-	2

		думки кінця 19 поч.20 ст.					
	Самостійна робота 7	Людські виміри проблеми буття	-	-	-	4	2
10-11	Лекція 8	Тенденції розвитку сучасної філософії	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 8	Тенденції розвитку сучасної філософії	2		2		
	Самостійна робота 8	Свідомість як філософська проблема				4	
	Лекція 9	Проблема систематизації філософського знання	2				
	Практичне заняття 9	Проблема систематизації філософського знання	-	-	2-	4	2
	Самостійна робота 9	Альтернативи діалектики				4	2
12	Лекція 10	Онтологія	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 10	Онтологія	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 10	Проблема сенсу життя у філософії	-	-	-	4	2
13	Лекція 11	Гносеологія	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 11	Гносеологія	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 11	Проблема особистості в філософії	-	-	-	4	1
14	Лекція 12	Соціальна філософія: філософська антропологія	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 12	Соціальна філософія: філософська антропологія			2		2
	Самостійна робота 12	Пізнання як неперервний еволюційний процес	-	-	-	4	1

15	Лекція 13	Філософія та методологія соціального та економічного пізнання	2				
	Практичне заняття 13	Філософія та методологія соціального та економічного пізнання			2		2
	Самостійна робота 13	Типи та види цивілізацій				4	1
15-16	Лекція 14	Діалектика	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 14	Діалектика			2		2
	Самостійна робота 14	Основні проблеми сучасної України	-	-	-	4	1
	Самостійна робота 15	Глобальні проблеми світового розвитку				2	1
17	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
18	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.			16	-	16	34	35
Всього за навчальний рік			28		28	64	
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Філософія і наука, науково і ненауково орієнтовані типи філософії.
2. Світоглядна і методологічна функції філософії.
3. Складові світогляду.
4. Основні типи філософських орієнтацій.
5. Проблема предмету філософії.
6. Філософія в системі культури.
7. Філософія і релігія. Філософія і мистецтво.

8. Філософія і етика. Філософія і пізнання людини.
9. Передумови виникнення філософії в Індії. Передфілософія ведичного періоду. Ведичний комплекс.
10. Упанішади. Брахман і Атман. Пуруша.
11. Філософія епічного періоду. Махабхарата і Рамаєна.
12. Філософські ідеї Бгагаватгіти.
13. Виникнення класичних шкіл індійської філософії: веданта, йога, санкх'я, чарвака, ньая, вайшешика.
14. Релігійно-філософські школи Індії: буддизм, джайнізм, тантризм, індуїзм.
15. Передумови виникнення філософії в Китаї. Соціальна етика китайської філософії.
16. Філософія Книги Змін.
17. Філософія даосизму. Лаоцзи. "Дао де цзін".
18. Філософія конфуціанства.
19. Космоцентричний характер давньогрецької філософії.
20. Грецькі філософи про першооснову, походження і загальні організуючі початки світу.
21. Мілетська школа, Піфагор, натурфілософія Геракліта.
22. Філософія та метод Сократа.
23. Вчення Платона про "світ ідей" та "світ речей", пізнання, суспільство й державу.
24. Вчення Аристотеля про форму та матерію (душу й тіло), про державу та суспільство.
25. Софісти.
26. Аристотель як систематизатор античної філософії.
27. Головні ідеї середньовічної філософії.
28. Середньовічне розуміння природи і загальної картини світу. .
29. Західна патристика: Августин Аврелій, Амвросій Медіоланський та ін.
30. Схоластика.
31. Філософські та теологічні погляди Фоми Аквінського.
32. Антропологізм і гуманізм філософії Відродження.
33. Вчення Ф. Бекона.
34. Філософія природи, формування механістичної картини світу.
35. Раціоналістична філософія Р. Декарта
36. Філософія Т. Гоббса, і Дж. Локка.
37. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі та Д. Юма.
38. Реформація і криза ортодоксально-католицької ідеології.
39. Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки.
40. Філософська система та діалектичний метод Г.В.Ф. Гегеля.
41. Антропологічний матеріалізм та гуманістична спрямованість філософії Л. Фейєрбаха.
42. Зародження екзистенціальної тенденції в філософії С. К'єркегора.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ

КОНТРОЛЬ №2

1. Онтологія як філософське вчення про буття.
2. Типи онтології: реалізм, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм.
3. Багатомірність буття: природні, соціальні, духовні форми.
4. Простір і час.
5. Матерія як філософська категорія.
6. Свідомість і дух. Душа, дух, духовність.
7. Біологічні і соціальні передумови виникнення свідомості з точки зору суспільної науки і філософії.
8. Свідомість і самосвідомість в раціоналістичному і ірраціоналістичному тлумаченні.
9. Свідомість як суб'єктивна реальність.
10. Людина, її походження, природа і зміст буття.
11. Людина та її місце у світі як предмет філософського осмислення.
12. Проблема походження людини; людина як продукт природної і культурної еволюції; виникнення сутності людської свідомості.
13. Багатомірність людської природи: її біологічні, соціальні і духовні компоненти.
14. Людина як продукт соціального життя і культури: особистість людини, її свідомість і самосвідомість, потреби, інтереси, цінності.
15. Проблема індивідуальної і соціальної свободи особи і прав людини.
16. Потреби особистості. Інтереси особистості.
17. Ціннісні орієнтації особистості як продукт її соціалізації.
18. Пізнання як проблема філософії.
19. Індивідуальна пізнавальна діяльність: чуттєве і раціональне в пізнанні; логіка й інтуїція; особистісне знання і досвід; розуміння.
20. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне, абстрактне і конкретне, раціональне та ірраціональне.
21. Проблема істини. Критерії істини.
22. Східна і західна моделі культури, їх взаємовпливи.
23. Цінності в системі культури.
24. Цінності як визначальна характеристика людського буття.
25. Людина в системі цінностей.
26. Цінності як регулятор поведінки людини.
27. Цінності та ціннісні орієнтації.
28. Проблема обґрунтування універсальних цінностей і глобальні проблеми людства.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019, 416 с.
2. Данильян О., Тараненко В. Основи філософії: Навчальний посібник. Харків: Право, 2018, 352 с.
3. Заїченко Г.А. та ін. Філософія. Київ: Вища школа, 2000, 455 с.
4. Зарудний Є.О. Філософія. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2018, 202 с.
5. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Підручник. Київ: "Альтерпрес", 2020, 328 с.
6. Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. Чернівці : Рута, 2021, 139 с.
7. Кулик О.В. Філософія : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації. Дніпропетровськ: Монолит. 2019, 692 с.
8. Надольний І.Ф. Філософія: Посібник. К.: Вікар. 2019, 412 с.
9. Пазенок В. С. Філософія. Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2018.
10. Петрушенко В. Філософія. Львів: Літопис, 2019, 345 с.
11. Подольська Є. А. Філософія. Підручник. К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2019, 704 с.
12. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. Підручник. К.: Академвидав. 2018, 341 с.
13. Сосна В.П. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький : ХНУ, 2019. 395 с.
14. Філософія. Підручник / За загальною редакцією Горлача М. І., Кременя В. Г., Рибалка В. К. Харків: Консум, 2018, 672 с.
15. Філософія: навч. посіб. для аспірантів і здобувачів / за наук. ред. А. В. Арістової і С. В. Синякова. К. : НТУ, 2018, 245 с.
16. Філософія: підручник / О.П. Сидоренко, С.С. Корлюк, М.С. Філяпіп та ін.; за ред. О.П. Сидоренка. К.: Знання, 2017. 414 с.
17. Щерба С.П. Філософія: короткий виклад. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2017, 324 с.

Допоміжна:

18. Арутюнов В.Ф. Філософія: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення. К., КНЕУ, 2010.
19. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Мала академія Наук України, 2018. 238 с.

20. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г., Ярошовець В. І. Філософія як історія філософії: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 648 с.
21. Бичко І.В. Філософія: Курс лекцій. К.: Знання. 2018, 412 с.
22. Волинка Г.І., Гусев В.І., Огородник І.В., Федів Ю.О. Вступ до філософії. К.: Знання, 2018, 412 с.
23. Горлач М.І. Філософія: Підручник. Харків.: Проспект, 2016, 347 с.
24. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. В 4 т. – Київ: Дух і літера. 2017, 511с.
25. Касьян В. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних хбілетів. Київ: Знання, 2008. 347 с.
26. Лузан А.О. Вступ до філософії :навчальний посібник для ВНЗ.Київ : Центр учбової літератури, 2013. 136 с.
27. Петрушенко В.П. Практикум з філософії: Навчальний посібник. Новийсвіт. 2000, 433 с.
28. Подольська Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. К.: Інкос, 2006, 289 с.
29. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. Навчальний посібник / В.В. Лях, В.С. Пазенок. К.: Ваклер, 2016, 428 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотека ТДАТУ, м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18.
2. Науково-технічна бібліотека ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Освітній портал ТДАТУ: офіційний сайт: URL:<http://op.tsatu.edu.ua>
4. Сайт кафедрисупільно-гуманітарних наук ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>